امام حسن در کلام
رهبر شهید آیت‌الله سید علی حسینی خامنه‌ای

تدبیری که جان اسلام را خرید

جنگ نظامی را امام حسن با آن دشمنی که قبلا باید افشا بشود و سپس با آن مبارزه بشود متوقف کرد تا جنگ سیاسی، جنگ فرهنگی، جنگ تبلیغاتی و جنگ اسلامی خود را با او شروع بکند. نتیجه این شد، که بعد از آنی که امام حسن از دنیا رفت و امام حسین علیهما السلام هم ده سال دیگر همان راه امام حسن را ادامه داد، وضعیت دنیای اسلام به آن جایی رسید که دیگر میتوانست فرزند پیغمبر - یعنی فرزندی از فرزندان پیغمبر - آنچنان شهادتی را بپذیرد که تا آخر تاریخ دنیا آن شهادت بماند همچنانی که ماند، و منشأ آثار مقاومت آمیز و بزرگ بشود همچنان که شد، و اسلام را زنده نگه بدارد همچنان که زنده نگه داشت؛ این کار امام حسن.

شهید سید علی خامنه‌ای | ۱۳۶۴/۰۳/۱۷

هنر امام حسن علیه السلام

امام حسن در کلام
رهبر شهید آیت‌الله سید علی حسینی خامنه‌ای

تشکیلات پنهان؛
ارثیه ماندگار امام حسن علیه‌السلام

امام حسن بعد از حادثه‌ی متارکه‌ی جنگ، بنا کرد تشکیلات دهی و سازماندهی، آن کاری که آن زمان انجام نشده بود لزومی هم نداشت، امکان هم نداشت، یک سازماندهی عظیم شیعی را به وجود آوردند. این همان سازماندهی است که شما در کوفه، در مدینه، در یمن، در خراسان، در مناطق دوردست حتی نشانه‌های او را میبینید[...] این تشکیلات زمان امام حسین بود که امام حسین وقتی شهید میشد میدانست که دنبال خودش یک تشکیلاتی را دارد باقی میگذارد که اینها پرچم را بالا نگه خواهند داشت و نمیگذارند که قضیه لوث بشود و حقیقت مکتوم بماند.

شهید سید علی خامنه‌ای | ۱۳۶۵/۰۳/۰۴

هنر امام حسن علیه‌السلام

امام حسن در کلام
رهبر شهید آیت‌الله سید علی حسینی خامنه‌ای

پذیرش صلح به خاطر حفظ اسلام

در صدر اسلام بزرگ‌ترین و مهم‌ترین ضربه‌ای که بر اسلام وارد شد، این بود که حکومت اسلامی از امامت به سلطنت تبدیل شد. حکومت امام حسن و حکومت علی بن ابی طالب (علیهم السّلام) به سلطنت شام تبدیل شد! البته امام حسن مجتبی (علیه آلاف التّحیة والثناء) آن روز به خاطر یک مصلحت بزرگ‌تر - که حفظ اصل اسلام بود - مجبور شد این تحمیل را به جان بپذیرد. حکومت را از امام حسن گرفتند. وقتی حکومت از مرکز دینیِ خودش خارج شد و در اختیار دنیاطلبان و دنیاداران گذاشته شد، بدیهی است که بعد هم حادثه‌ی کربلا پیش می‌آید.

شهید سید علی خامنه‌ای | ۱۳۷۹/۰۲/۰۱

هنر امام حسن علیه‌السلام

امام حسن در کلام
رهبر شهید آیت‌الله سید علی حسینی خامنه‌ای

هر کشته شدنی شهادت نیست

صلح، عوامل خودش را داشت و هیچ تخلف و گزیری از آن نبود. آن روز، شهادت ممکن نبود. مرحوم «شیخ راضی آل یاسین» (رضوان الله تعالی علیه)، در این کتاب «صلح الحسن» ثابت می کند که اصلا جا برای شهادت نبود. هر کشته شدنی که شهادت نیست؛ کشته شدن با شرایطی، شهادت است. آن شرایط، در آن جا نبود و اگر امام حسن (علیه السلام)، در آن روز کشته می شدند، شهید نشده بودند. امکان نداشت که آن روز کسی بتواند در آن شرایط، حرکت مصلحت آمیزی انجام بدهد که کشته بشود و اسمش شهادت باشد و انتحار نکرده باشد.

شهید سید علی خامنه‌ای | ۱۳۶۹/۰۱/۲۲

هنر امام حسن علیه السلام

امام حسن در کلام
رهبر شهید آیت‌الله سید علی حسینی خامنه‌ای

سقوط جامعه در نبود تحلیل سیاسی

چیزی که امام حسن مجتبی علیه‌السلام را شکست داد، نبودن تحلیل سیاسی در مردم بود. مردم، تحلیل سیاسی نداشتند. چیزی که فتنه‌ی خوارج را به‌وجود آورد و امیرالمومنین علیه‌السلام را آن طور زیر فشار قرار داد و قدرتمندترین آدم تاریخ را آن‌گونه مظلوم کرد، نبودن تحلیل سیاسی در مردم بود والا همه‌ی مردم که بی‌دین نبودند. تحلیل سیاسی نداشتند. یک شایعه دشمن می‌انداخت؛ فورا این شایعه همه جا پخش می‌شد و همه آن را قبول می‌کردند!

شهید سید علی خامنه‌ای | ۱۳۷۲/۰۸/۱۲

هنر امام حسن علیه‌السلام

امام حسن در کلام
رهبر شهید آیت‌الله سید علی حسینی خامنه‌ای

صلح امام؛ ضامن بقای اسلام

اگر امام مجتبی این صلح را انجام نمی‌داد، آن اسلام ارزشی نهضتی باقی نمی ماند و از بین می رفت؛ چون معاویه بالاخره غلبه پیدا می کرد.
وضعیت، وضعیتی نبود که امکان داشته باشد امام حسن مجتبی (علیه السلام) غلبه پیدا کند. همه‌ی عوامل، در جهت عکس غلبه‌ی امام مجتبی (علیه‌السلام) بود. معاویه غلبه پیدا می کرد؛ چون دستگاه تبلیغات در اختیار او بود. چهره‌ی او در اسلام، چهره‌ای نبود که نتوانند موجه کنند و نشان بدهند. اگر امام حسن (ع) صلح نمی کرد، تمام ارکان خاندان پیامبر (ص) را از بین می بردند و کسی را باقی نمی گذاشتند که حافظ نظام ارزشی اصیل اسلام باشد. همه چیز بکلی از بین می رفت و ذکر اسلام برمی افتاد و نوبت به جریان عاشوراهم نمی رسید.

شهید سیدعلی خامنه‌ای | ۱۳۶۹/۰۱/۲۲

سید علی خامنه‌ای

هنر امام حسن علیه‌السلام

امام حسن در کلام
رهبر شهید آیت‌الله سید علی حسینی خامنه‌ای

تغییر مسیر هوشمندانه برای حفظ نهضت

بعد از صلح امام حسن مجتبی (علیه‌الصلاة‌والسلام)، کار به شکلی هوشمندانه و زیرکانه تنظیم شد که اسلام و جریان اسلامی، وارد کانال آلوده‌یی که به نام خلافت -و در معنا سلطنت- به وجود آمده بود، نشود. این، هنر امام حسن مجتبی (علیه‌السلام) بود. امام حسن مجتبی کاری کرد که جریان اصیل اسلام در مجرای دیگری، جریان پیدا بکند؛ منتها اگر نه به شکل حکومت -زیرا ممکن نبود- لااقل دوباره به شکل نهضت جریان پیدا کند. این، دوره‌ی سوم اسلام است.

اسلام ناب، اسلام اصیل، اسلام ظلم‌ستیز، اسلام سازش‌ناپذیر، اسلام دور از تحریف و مبرا از این که بازیچه‌ی دست هواها و هوسها بشود، باقی ماند؛ اما در شکل نهضت باقی ماند. یعنی در زمان امام حسن (علیه‌الصلاة‌والسلام)، تفکر انقلابی اسلامی -که دوره‌ای راطی کرده بود و به قدرت و حکومت رسیده بود- دوباره برگشت و یک نهضت شد.

شهید سیدعلی خامنه‌ای | ۱۲۶۹/۰۱/۲۲

هنر امام حسن علیه‌السلام

امام حسن در کلام
رهبر شهید آیت‌الله سید علی حسینی خامنه‌ای

امام راهی جز صلح نداشت!

امام حسن مجتبی وقتی که نگاه کرد به وضع لشکر خودش و وضع کوفه و شرائط اجتماعی و سیاسی، فهمید که اگر حالا جنگ را تمام کرد، تمام کرد؛ به همان ترتیبی که حکومت را تسلیم کند به معاویه. اگر حالا جنگ را تمام نکند، یک سال دیگر، دو سال دیگر، پنج سال دیگر، ۱۰ سال دیگر هم این جنگ ادامه پیدا بکند، نتیجه باز همین است؛ یعنی با شیوه‌هایی که امام حسن داشت: شیوه‌های الهی و علوی؛ و شیوه‌هایی که معاویه داشت: شیوه‌ی خریدن دلها و وجدانهای مردم با پول، با این شیوه و با ضعف ایمانی که در مردم بود و با خستگی که مردم کوفه داشتند، اگر ۱۰ سال دیگر هم امام حسن میجنگید، آخرش همین بود؛ یعنی باز مجبور بود تسلیم بشود به معاویه منتها ۱۰ سال دیرتر. خب در این ۱۰ سال بر سر امت اسلامی چه می آمد؟ هزاران نفر کشته می شدند، هزاران نفر از بین میرفتند، نارضائی ها علیه امام حسن بیشتر میشد. خب این وجهی نداشت که امام حسن مجتبی در حالی که یقین دارد، میداند، میبیند که شرائط به هیچ وجه نویدی نمیفهند نسبت به آینده، پافشاری کند اصرار کند عده‌ی بیشتری کشته بشوند.

شهید سید علی خامنه‌ای | ۱۳۶۸/۰۲/۱۱

هنر امام حسن علیه‌السلام

امام حسن در کلام
رهبر شهید آیت‌الله سید علی حسینی خامنه‌ای

از تزویر معاویه تا فسق یزید

در زمان امام حسین این روایت پیغمبر که فرمود [...] کسی که ببیند یک حاکمی دارد ظلم می‌کند، جور می‌کند، به حقوق مردم تجاوز می‌کند، حرام خدا را حلال می‌کند، احکام الهی را دگرگون می‌کند و چه و چه، بر این واجب است که با این حاکم مقابله کند، این در زمان امام حسین بطور کامل وجود داشت. [...] در زمان امام حسن اینجوری نبود.

[...] قضیه این بود که معاویه ادعا می‌کرد که دارد خونخواهی عثمان را می‌کند و ادعا می‌کرد که می خواهد بر طبق احکام الهی عمل بکند و امام حسن هم در همان صلحنامه نوشته که باید تو براساس حکم خدا و سنت پیغمبر عمل بکنی او هم قبول کرده که بر طبق همانها عمل خواهد کرد. ظاهر قضیه این است، این خیلی تفاوت دارد با آنچه که در زمان امام حسین بود. بنابراین حدیث پیغمبر در این جا مصداق پیدا نمی‌کند.

شهید سید علی خامنه‌ای | ۱۳۶۸/۰۲/۱۱

هُنر امام حسن علیه‌السلام

امام حسن در کلام
رهبر شهید آیت‌الله سید علی حسینی خامنه‌ای

زمینه‌های قضاوت تاریخی غلط

[برخلاف شرایط موجود در زمان امام حسین] امام حسن اگر می جنگید تا کشته می شد سؤالهای زیادی باقی می ماند. یک عده‌ای می گفتند که خب آقا -که حالا ایشان مفصل شرح می دهند در این کتاب- شما مگر نمی خواستید که دین در جامعه حاکمیت داشته باشد، خب معاویه که گفت من دین را حاکمیت خواهم داد، داد. معاویه که ادعا می کرد که من حاضرم به کتاب خدا عمل کنم. چرا شما قبول نکردید؟ اگر کسی می گفت که خب معاویه بعد از شهادت امام حسن خودش را لو می داد با رفتار خلافش، همان معترضین باز می گفتند بله خب وقتی امام حسن نباشد او حضرت را از میدان خارج کند، خب بله همین کارها را هم می کند، افسار گسیخته می شد. شما می خواستید خودتان را زنده نگهدارید می ماندید و نمی گذاشتید و جای سؤال باقی بود.

شهید سیدعلی خامنه‌ای | ۱۳۶۸/۰۲/۱۱

هنر امام حسن علیه‌السلام

امام حسن در کلام
رهبر شهید آیت‌الله سید علی حسینی خامنه‌ای

تفاوت ماهوی جایگاه امام حسن و امام حسین

یک حرف این است طبق بیان شهید مطهری، امام حسین که به شهادت رسید، یک معترض، یک آمرِ به معروف و ناهیِ ازمنکری بود که درمقابل یک حاکم جائری قیام کرد؛ [...] این اعتراض واجب بود و نقطه‌ی اوج زیبائی و شکوه این کارهم این بود که این اعتراض را ادامه بدهد تا مظلومانه کشته بشود. شهید فی‌سبیل‌الله باکشته شدن خودش حقانیت حرف خودش را ثابت کرد همچنانی که کرد.

امام حسن اصلاً اینجور وضعی نداشت، امام حسن (علیه‌الصلوة‌والسّلام) خلیفه‌ای بود که یک نفری درمقابل او ازرعیت خود او، علیه او عَلَم طغیان برافراشته بود. اگر امام حسن در این رویاروئی با رعیت خودش که علیه او طغیان کرده، مقاومت میکرد تا جان خودش را ازدست میداد، هرگز آن معترض شجاعی نبود که درمقابل منکر ایستاده وکشته شده؛ بلکه حاکمی بود که به‌وسیله‌ی عوامل خودش به قتل رسیده بود. اصلاً ببینید ماهیت قضیّه به کلی متفاوت است.

شهید سیدعلی خامنه‌ای | ۱۳۶۸/۰۲/۱۱

هُنر امام حسن علیه‌السلام

امام حسن در کلام
رهبر شهید آیت‌الله سید علی حسینی خامنه‌ای

در زمان امام حسن (علیه‌السلام) مسأله بیعت مطرح نبود

...امام حسین (علیه‌السّلام) از طرف یزید زیر فشار قرار گرفت برای بیعت، به فرماندار مدینه نوشت که باید بر حسین بن علی سخت بگیری تا بیعت کند. بیعت یعنی چه؟ بیعت یعنی امضای خلافت آن شقیّ خبیثی که رأس کار است. امام حسین گفت: «لا والله لا اعطیکم بیدی اعطاء الذلیل» من دست خودم را ذلیلانه در دست شما نمی‌گذارم؛ یعنی بیعت نمی‌کنم. «مثلی لا یبایع یزید» مثل من با یزید بیعت نمی‌کند [...] اما امام حسن چی؟ امام حسن به هیچ وجه برایش مسأله‌ی بیعت با معاویه مطرح نبود، در قرارداد آتش‌بس یا صلحی که بین امام حسن و معاویه نوشته شد، یکی از شرائط این بود که امام حسن به معاویه، امیرالمؤمنین نگوید، با او بیعت نکند، معاویه حق تعیین جانشین نداشته باشد، در بعضی از روایات معاویه بعد از خودش امام حسن را به خلافت بگذارد، بعد امام حسین را بگذارد، این چقدر متفاوت است با او. خب بله اگر امام حسن هم زیر فشار قرار می‌گرفت، که باید بیعت کنی وضع فرق می‌کرد.

شهید سید علی خامنه‌ای | ۱۳۶۸/۰۲/۱۱

هنر امام حسن علیه‌السلام